

Asia: VN/36703/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi laeiksi metsälain ja luonnonsuojelulain 70 ja 82 § muuttamisesta

Pykäläkohtainen lausunto

Metsälain 10 c § Metsän hoitamisen ja käyttämisen rajoitukset linnuston huomioon ottamiseksi

Metsälain 10 c pykälään (4. momentti) ehdotetaan:

”Häiritsemistä taikka lintujen pesien tai munien vahingoittamista ei pidetä luonnonsuojelulain 70 §:ssä tarkoitettuna tahallisenä tekona, jos metsän hoitamisen ja käyttämisen yhteydessä on noudatettu tämän pykälän 1–3 momentissa mainittuja velvoitteita.”

Voidaan kysyä, onko tämä kappale tarpeen, kun edellisissä kappaleissa annettujen toimenpideohjeiden perusteella se tuntuu itsestään selvältä. Tahallisuuden määrittely ei myöskään kuulu yksittäiseen aineelliseen pykälään vaan se on määritelty em. rikoslain pykälässä, jota soveltaa tuomioistuin.

Metsälain 14 § Metsänkäyttöilmoitus

-

Metsälain 18 § Metsärikos ja metsärikkomus

-

Luonnonsuojelulain 70 § Eläinlajien rauhoitus

Luonnonsuojelulain 8 luvun 70 § kieltää tietyt rauhoitettuihin lajeihin kohdistuvat menettelyt tahallisina. Luonnoksessa hallituksen esitykseksi on haluttu täsmentää luonnonsuojelulaissa olevaa tahallisuus – käsitettä.

Luonnos perustuu edellä mainituin osin ensisijaisesti tuoreeseen Euroopan Unionin antamaan ns. Voore Mets -ratkaisuun. Luonnoksessa ratkaisuun on nimenomaisesti viitattu tahallisuus -käsitteen määrittelyn osalta. Ratkaisun 49 kohdan mukaan lintudirektiivin 5 artiklan a, b ja d alakohdassa säädettyjä kieltoja sovelletaan paitsi ihmisen toimintaan, jonka tarkoituksena on lintujen pyydystäminen, tappaminen ja häirintä taikka niiden pesien tai munien tuhoaminen tai vahingoittaminen, myös sellaiseen ihmisen toimintaan, jolla ei ilmeisellä tavalla ole tällaista tarkoitusta, mutta joka kuitenkin sisältää hyväksynnän tällaisen pyydystämisen, tappamisen, häirinnän, tuhoamisen tai vahingoittamisen mahdollisuudesta. Johtopäätöksenä luonnoksessa esitetään, että tahallisuuden määrittelyn voidaan katsoa koskevan kaikkea sellaista ihmistoimintaa, jonka tarkoituksena ei ole esimerkiksi tappaminen tai tuhoaminen, mutta joka sisältää hyväksynnän.

Rikoslain 3 luvun 6 § määrittelee tahallisuuden seuraavalla tavalla: ”Tekijä on aiheuttanut tunnusmerkistön mukaisen seurauksen tahallaan, jos hän on tarkoittanut aiheuttaa seurauksen taikka pitänyt seurauksen aiheutumista varmana tai varsin todennäköisenä. Seuraus on aiheutettu tahallaan myös, jos tekijä on pitänyt sitä tarkoittamaansa seuraukseen varmasti liittyvänä.”

Luonnoksessa kuvattu tahallisuuden määritelmä vaikuttaa eroavan rikoslain tahallisuuden määritelmästä ja olevan laajempi kuin rikoslain tahallisuuden määritelmä.

Tulevassa hallituksen esityksessä nyt selostettu tahallisuuden määritelmä ei voi rikosvastuuta arvioitaessa mennä säädetyn lain kirjaimen ohi. Näin ollen, jos rikosvastuu halutaan säätää tiettyjen kiellettyjen menettelyjen osalta toteutuvaksi luonnoksen kaltaisena, on muutettava joko rikoslain 3 luvun 6 §:ää tai vaihtoehtoisesti todettava, että menettely on rangaistavaa myös törkeästä huolimattomuudesta tehtynä. Jälkimmäiseen ei ole mitään estettä, koska unionin lainsäädäntö sallii kansallisten rajoitusten olevan unionin lainsäädäntöä tiukempia. Tämä olisi myös johdonmukaista rikoslain 48 luvun 5 §:n 1) säännöksen kanssa, jonka mukaan luonnonsuojelurikos on kuitenkin rangaistavaa myös törkeästä huolimattomuudesta. Vallitseva oikeuskäytäntö on myös tämän mukainen.

Hallituksen esityksessä (HE 55/2015) perusteltiin uuden rikoslain 48 luvun 5 a §:ssä säädetyn törkeän luonnonsuojelurikoksen syyksiluettavuutta siten, että ”koska luonnonsuojelurikoksissa on usein kysymys huolellisuus- tai selonottovelvoitteen rikkomisesta, esityksessä ehdotetaan, että törkeä luonnonsuojelurikos olisi rangaistava myös törkeästä huolimattomuudesta tehtynä. Erityisesti tavoiteltaessa huomattavaa taloudellista hyötyä tai tehtäessä rikos erityisen suunnitelmallisesti olisi kuitenkin asiallisesti lähes aina kyse tahallisesta teosta”. Tämä sama perustelu pätee myös perusmuotoiseen tekoon, joka siis myös on rangaistavaa törkeästä huolimattomuudesta.

Tahallisuudesta ei olisi ylipäänsä tarpeen ottaa substanssilainsäädännön lainkohtaan mainintaa, koska tahallisuus on ensisijaisesti rikosoikeudellinen, tekijän syyllisyyteen liittyvä käsite, josta on säädettävä asianomaisessa rangaistussäännöksessä.

Luonnonsuojelulain kieltoihin on useaan kohtaan kirjattu sana tahallaan. Tämä voi aiheuttaa hämmennystä rikoslain 48 luvun 5 §:n 1) kohtaa tulkittaessa. Luonnonsuojelulain kirjoitustapa poikkeaa mm. ympäristönsuojelulain, jätelain ja eläinten hyvinvointilain kielloista. Niiden kielloissa ei erikseen mainita sanaa tahallaan.

Luonnonsuojelulain 82 § Yleispoikkeus eräistä rauhoitussäännöksistä

-

Esityksen vaikutukset

Miten arvioitte esityksen vaikutuksia (HE-luonnoksen perusteluiden luku 4.2)?

-

Muita huomioita

Klikkaa ja lisää otsikko avoimelle kysymykselle

-

Rappe Jukka
Syyttäjälaitos

Nummela Heidi
Syyttäjälaitos